

Exam. Code : 216704

Subject Code : 6614

M.A. Political Science 4th Semester

RECENT POLITICAL THEORY

Paper-XVI

Time Allowed—3 Hours] [Maximum Marks—80

SECTION—A

Note :—Attempt any six questions carrying 4 marks each. Answer to each question shall be in about 250 words.

1. Define neo-positivist conception of political theory.
2. What do you mean by the formal and informal forms of democracy ? How do they complement each other ?
3. Explain what do you mean by post-modernism ?
4. Discuss the participatory model of democracy underlining its features.
5. Discuss the contribution of Schumpeter in understanding the nature of liberal democracy.
6. Discuss Leninist Theory of State and Revolution. How did it differ from Mao's views ?

7. Discuss the main tenets of Marxism as a political philosophical critique of Capitalist society.
8. Write about the contribution of Mao to Marxism.
9. Explain democratic-liberal theories of State and underline their relevance in the contemporary world.
10. What do you understand by legitimation ? How is it related to the notion of authority ? Why do the democracies face legitimation crisis ?

SECTION—B

Note :—Attempt **one** question from each unit in around **1000** words. Each question carries **14** marks.

UNIT-I

1. Write about the apparatuses of the Capitalist state to ensure the dominance of the ruling Capitalist class and in this context bring in the Gramscian concept of hegemony. Do you think that the ideological dominance is much more effective than coercive dominance ? How can you relate Gramscian notion of hegemony to Weberian notion of authority ?
2. Write a critique of the notion of civil society. How effective a civil society can be in putting strain on the State ? Why do you think there has to be an assertion of civil society in the contemporary democratic societies in the form of movement politics ?

UNIT-II

3. Write about the primary as well as the secondary views of the nature of State in the writings of Marx in his polemical as well as historical works. Discuss the relative autonomy thesis about the nature of State in Capitalist society with reference to Nicos Poulantzas and Ralph Miliband. How did the two draw upon the writings of Karl Marx and Engels ?
4. Write an essay on the Liberal Democratic Theory of State while mentioning its critique by the radical liberal political theorists.

UNIT-III

5. Write an essay on Marxian theory of democracy mentioning the Marxist critique of liberal concept of democracy.
6. Write an essay on Maoist theory of 'new democracy'. How did Mao adapt the classical Marxian theory to the then Chinese social and economic situation ? Explain.

UNIT-IV

7. Analyse critically the theory of Libertarianism.
8. Write an essay on post-modernism and how has it contributed to the contemporary political theory. Also mention the critique of modernism and its values.

(Punjabi Version)

ਭਾਗ—ੳ

ਨੋਟ : ਕੋਈ ਛੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 4 ਅੰਕ ਹਨ।
ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉੱਤਰ ਲਗਭਗ 250 ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਹੋਣਾ
ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

1. ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਨਵ-ਵਿਵਹਾਰਵਾਦੀ ਸੰਕਲਪਨਾ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ।
2. ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੇ ਉਪਚਾਰਿਕ ਅਤੇ ਅਣਉਪਚਾਰਿਕ ਰੂਪਾਂ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ? ਇਹ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਪੂਰਕ ਕਿਵੇਂ ਹਨ ?
3. ਪੋਸਟ ਆਧੁਨਿਕਤਾ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ?
4. ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੇ ਭਾਗੀਦਾਰ ਮਾਡਲ ਦੀ ਚਰਚਾ ਇਸਦੇ ਲੱਛਣਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਕਰੋ।
5. ਉਦਾਰ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤੀ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਵਿੱਚ ਸੁੰਮਪੀਟਰ ਦੇ ਯੋਗਦਾਨ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
6. ਰਾਜ ਅਤੇ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਦੇ ਲੇਨਿਨਿਸਟ ਸਿਧਾਂਤ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। ਇਹ ਮਾਉ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਕਿਵੇਂ ਵੱਖਰਾ ਸੀ ?
7. ਪੂੰਜੀਵਾਦੀ ਸਮਾਜ ਦੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ ਆਲੋਚਕ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮਾਰਕਸਵਾਦ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
8. ਮਾਰਕਸਵਾਦ ਲਈ ਮਾਉ (Mao) ਦੇ ਯੋਗਦਾਨ ਬਾਰੇ ਲਿਖੋ।

(11)

9. ਰਾਜ ਦੇ ਲੋਕਤੰਤਰੀ-ਉਦਾਰਵਾਦੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
10. ਲੀਜ਼ਿਟੀਮੇਸ਼ਨ ਤੋਂ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ ? ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਨਾਲ ਕਿਵੇਂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ ? ਲੋਕਤੰਤਰਾਂ ਨੂੰ ਲੀਜ਼ਿਟੀਮੇਸ਼ਨ ਸੰਕਟਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਿਉਂ ਕਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ ?

ਭਾਗ-ਅ

ਨੋਟ : ਹਰੇਕ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਉੱਤਰ 1000 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿਉ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 14 ਅੰਕ ਹਨ।

ਯੂਨਿਟ-1

1. ਸ਼ਾਸਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪੂੰਜੀਵਾਦੀ ਵਰਗ ਦੀ ਪ੍ਰਬਲਤਾ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਪੂੰਜੀਵਾਦੀ ਰਾਜ ਦੇ ਉਪਕਰਣਾਂ ਬਾਰੇ ਲਿਖੋ ਅਤੇ ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਧਾਨਤਾ ਦੀ ਗ੍ਰਾਮਵਾਦੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰੋ। ਕੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿਧਾਂਤਿਕ ਪ੍ਰਬਲਤਾ, ਪ੍ਰਤਿਰੋਧਕ ਪ੍ਰਬਲਤਾ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਹੈ ? ਤੁਸੀਂ ਪ੍ਰਧਾਨਤਾ ਦੇ ਗ੍ਰਾਮਵਾਦੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵੇਬੇਰੀਅਨ ਧਾਰਨਾ ਨਾਲ ਕਿਵੇਂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਰੋਗੇ ?
2. ਸਿਵਿਲ ਸੁਆਇਟੀ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਉਪਰ ਆਲੋਚਨਾ ਲਿਖੋ। ਰਾਜ ਉਪਰ ਦਬਾਅ ਪਾਉਣ ਵਿੱਚ ਸਿਵਿਲ ਸੁਆਇਟੀ ਕਿੰਨੀ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ? ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਹ ਕਿਉਂ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅੰਦੋਲਨ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਮਕਾਲੀ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਸਮਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿਵਿਲ ਸੁਆਇਟੀ ਦਾ ਇਕ ਠੋਸ ਕਥਨ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ?

ਯੂਨਿਟ-II

3. ਮਾਰਕਸ ਦੀ ਵਿਵਾਦਾਤਮਕ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਤਿਹਾਸਾਤਮਕ ਲਿਖਤਾਂ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਦੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤੀ ਉਪਰ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸੈਕੰਡਰੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣਾਂ ਬਾਰੇ ਲਿਖੋ। ਨਿਕੋਸ ਪੌਲੈਂਟਜ਼ਸ (Nicos Poulantzas) ਅਤੇ ਰੈਲਫ ਮਿਲੀਬੈਂਡ (Ralph Miliband) ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਨਾਲ ਪੂੰਜੀਵਾਦੀ ਸੁਸਾਇਟੀ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਦੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤੀ ਬਾਰੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਆਟੋਨੋਮੀ ਥੀਸਿਸ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। ਇਹਨਾਂ ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਕਾਰਲ ਮਾਰਕਸ ਅਤੇ ਏਂਜਲਸ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ?
4. ਮੂਲ ਉਦਾਰ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸਿਧਾਂਤਕਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਸਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਦਾ ਉਲੇਖ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਰਾਜ ਦੇ ਉਦਾਰ ਲੋਕ ਤੰਤਰੀ ਸਿਧਾਂਤ ਉਪਰ ਲੇਖ ਲਿਖੋ।

ਯੂਨਿਟ-III

5. ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੀ ਉਦਾਰ ਧਾਰਨਾ ਦੀ ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੇ ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ ਸਿਧਾਂਤ ਉਪਰ ਲੇਖ ਲਿਖੋ।
6. ਨਵੇਂ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦੇ ਮਾਉਵਾਦੀ ਸਿਧਾਂਤ ਉਪਰ ਇੱਕ ਲੇਖ ਲਿਖੋ। ਮਾਉ ਨੇ ਕਲਾਸੀਕਲ ਮਾਰਕਸਵਾਦੀ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੀ ਚੀਨੀ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਕਿਵੇਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ? ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

ਯੂਨਿਟ-IV

7. ਲਿਬਰਟੇਰੀਅਨਿਜ਼ਮ (Libertarianism) ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰੋ।
8. ਉਤਰ-ਆਧੁਨਿਕਤਾਵਾਦ ਉਪਰ ਲੇਖ ਲਿਖੋ ਅਤੇ ਇਸਨੇ ਸਮਕਾਲੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਯੋਗਦਾਨ ਦਿੱਤਾ। ਆਧੁਨਿਕਤਾਵਾਦ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਮੁਲਾਂ ਦਾ ਵੀ ਉਲੇਖ ਕਰੋ।